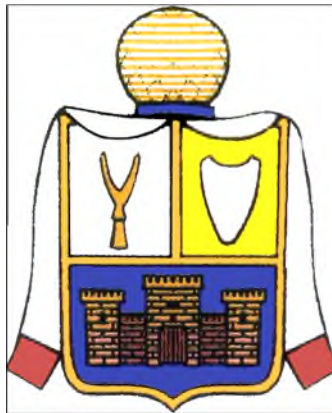

RELIGIEUS BEGRAVEN

Het levensbeschouwelijke landschap is zeer divers.

Hoe is op begraafplaatsen die levensbeschouwelijke, c.q. religieuze verscheidenheid terug te vinden?

RELIGIE 1 - KARAÏSME

Trakai

De stad Trakai, die 29 km ten westen van Vilnius ligt, was de oude hoofdstad van het Litouwse Rijk en zetel van de grootvorsten. De toeristische trekpleister van Trakai is het kasteel, gebouwd onder grootvorst Kęstutis (1345-1382) en in 1655 totaal vervallen. Het huidige kasteel is in oude stijl herbouwd. De weg naar het kasteel is de Karaimų gatvė (Karaïtenstraat), een straat met gekleurde houten huizen, waarin de nazaten van de Karaïten wonen, die in 1397 door grootvorst Vytautas (1350-1430), zoon van Kęstutis, naar Trakai zijn gehaald.

Trakai - kasteel

Karaïten

Al zo'n zeshonderd jaar wonen er twee Turkse groepen in Litouwen: de Tataren en de Karaïten. De laatsten zijn, met ongeveer 250 personen, de kleinste religieuze groepering in Litouwen. Beide groepen zijn oorspronkelijk afkomstig van de Krim en behoorden tot een van de oudste Turkse stammen, de Kipchaks, die op hun beurt weer wortels hebben in Mongolië.

Karaimų gatvė

De geschiedenis van de Karaïten is sinds 1397 verbonden met Litouwen, toen ze met groothertog Vytautas meekwamen naar Litouwen om hem te beschermen en te bedienen. Met het 'importeren' van 400 Karaïten en enkele duizenden Tataren had de groothertog als doel lege gebieden bewoonbaar te maken, steden en kastelen te bouwen en handel en economie te ontwikkelen.

Momenteel leven er nog ongeveer 150 Karaïten in Vilnius en 250 in Trakai. Ze spreken nog steeds hun eigen taal, welke afgeleid is het van het Turks. Ze wonen nog in houten huizen, hebben hun eigen gebedsruimte, de Kenessa, en hebben hun eigen begraafplaats.

Karaïsme

Wat is het Karaïsme en hoe waren de Krim-Tataren met het Karaïsme in aanraking gekomen? De bekendste en meest verspreide theorie zegt dat de Karaïtische doctrine is begonnen in Mesopotamië in de 8^e eeuw tijdens de dynastie van kalief Abu-Jafar-Abdullah al-Mansur, die regeerde van 754-775. Een zekere Anan ben David, zoon van een diaspora-jood, ageerde tegen het rabbinisme en stelde dat alleen de letterlijke tekst van de Thora inspiratiebron van geloof mag zijn. Hij wees alle mondelinge toevoegingen en uitleg van de rabbijnen af, zoals die staan in de Mishna, Talmoed en Halacha. Het woord *Karaïet* betekent 'ik lees (de H. Schrift)'.

Het Karaïsme werd sterk beïnvloed door het gedachtegoed van de islam en vond een vruchtbare bodem. Karaïtische missionarissen trokken naar de zuidelijke territoria van het huidige Rusland, destijds befaamd om hun religieuze tolerantie. De missionarissen wisten een aantal Turkse stammen, zoals de Kipchaks in de Krim, te bekeren. En daarmee zijn we terug bij de huidige Karaïten in Litouwen, die afstammelingen zijn van deze Turkse stammen, evenals de Tataren, die islamitisch zijn gebleven.

oude Karaïtische begraafplaats

nieuwe Karaïtische begraafplaats

OUDE KARAÏTISCHE BEGRAAFPLAATS (14^e - 19^e eeuw)

Een bord met de tekst *Seniosos Karaimų Kapinės XV-XXa.* wijst naar de twee begraafplaatsen van de Karaïten. De oude en de nieuwe Karaïtische begraafplaats liggen in het westelijk deel van Trakai in Užtėlė aan de linkerkant van het zandpad Žalioji gatvė aan de oevers van het Totoriškės meer.

De oude begraafplaats dateert uit de tijd dat de Karaïten zich vestigden in Trakai op het eind van de 14^e eeuw. Het terrein van de oude begraafplaats vormt een onregelmatige driehoek en bestaat uit twee delen, elk met een eigen ingangspoort. Alle graven zijn noord-zuid georiënteerd, de dode wordt met het gezicht naar het zuiden begraven. In eerste instantie vonden de begravenissen plaats in het noordelijke deel tot het pestjaar 1710 en in het zuidelijk deel tot 1932.

Door een eenvoudige ingangspoort uit de 18^e eeuw kom je op het noordelijke en oudste deel. Het bestaat uit een grasveld, waar in het hoge gras nog her en der een verzonken grafsteen te vinden is. Het zijn eenvoudige graftekens met alleen Hebreeuwse tekst. Later werden op de steen florale en geometrische motieven toegevoegd met epitafen en teksten uit de Heilige Schrift. In het oudste deel ligt Ezra ben Nissan († 1666) begraven, de arts van koning en groothertog John Casimir en zijn familie.

Naar het westen toe gaat het grasveld over in een bos, waarin op open plekken grafmonumenten staan. Je komt op dit zuidelijke deel door een ingangspoort, die in 1897 is gemaakt naar een ontwerp van Mikhail Prozorov en A. Griaznov. Na 1710 is duidelijk de invloed van de lokale cultuur te bespeuren en worden de inscripties in het Russisch, Pools en in het Karaïtisch gedaan. De graftekens bestaan niet alleen uit stèles, er zijn ook obeliskes en zuilen. Latere graven werden ook wel omgeven met een ijzeren hekwerk. Het geheel is zwaar overwoekerd. Op het zuidelijke deel rusten theoloog Solomon van Trakai (1650-1715) en de hakkans (geestelijke en wereldlijke leiders) Boguslav Kaplanovskiy (1806-98) en Romuald Kobecki (1823-1911). De oude begraafplaats is in zijn geheel een monument en valt onder de verantwoordelijkheid van de Litouwse Republiek.

Senovės karaimų kapinės / oude Karaïtische begraafplaats

NIEUWE KARAÏTISCHE BEGRAAFPLAATS (20^e eeuw)

Aan de westelijke kant leidt een pad naar de nieuwe Karaïtische begraafplaats. Twee gemetselde pijlaltjes met een hek geven toegang tot deze begraafplaats, die er in tegenstelling tot de oude keurig verzorgd uitziet. Er wordt duidelijk nog steeds begraven. Wat je al zag gebeuren op het zuidelijke en nieuwste gedeelte van de oude begraafplaats, heeft zich hier nog verder doorgezet: de assimilatie van de graftekens en de aanleg van de graven. Uiterlijk is er nauwelijks verschil met de begraafplaatsen van de plaatselijke bevolking. Er staan grafstenen met een bed ervoor, vaak zelfs met bloemen beplant of voorzien van bloembakken. De teksten zijn in het Russisch, Pools en Litouws; Hebreeuws komt niet meer voor. Het enige merkwaardige en afwijkende is, dat de teksten op de achterkant van de grafstenen staan. Als je voor het grafbed staat, kijk je naar een onbeschreven steen.

Centraal op de begraafplaats staat een hoge zwartgranieten obelisk met het medaillon van Eljasz Łopatto (1874-1934).

Naujas karaimų kapinės / Nieuwe Karaïtische begraafplaats

